

Leerdoelenkaart 10-14 - Geschiedenis – Inhouden

Kernen	Subkernen	Inhoud	Primair onderwijs 7-8	Tussendoel BB	Tussendoel KGT	Tussendoel havo	Tussendoel vwo	
1. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van jagers en boeren (-3000 v C) en ik geef er betekenis aan.	1.1. De levenswijze van jagers en verzamelaars.	1.1. Het leven van jagers in de prehistorie	1.1.1. Ik beschrijf hoe jagers-verzamelaars leefden, wat hun middelen van bestaan waren en wat het verband was tussen de middelen van bestaan en hoe zij woonden.	1.1.1. Ik beschrijf hoe jagers-verzamelaars leefden, wat hun middelen van bestaan waren en wat het verband was tussen de middelen van bestaan en hoe zij woonden.	1.1.1. Ik leg uit waarom jagers-verzamelaars nomaden waren.	1.1.1. Ik leg uit waarom jagers-verzamelaars nomaden waren.	1.1.1. Ik leg uit waarom jagers-verzamelaars nomaden waren.	
		1.1. geschreven bronnen ontbreken	1.1.2 Ik beschrijf hoe wij aan informatie komen over hun leefwijze, terwijl er geen geschreven bronnen over hen zijn.	1.1.2 Ik beschrijf hoe wij aan informatie komen over hun leefwijze, terwijl er geen geschreven bronnen over hen zijn.	1.1.2 Ik beschrijf hoe wij aan informatie komen over hun leefwijze.	1.1.2. Ik leg uit dat het ontbreken van schriftelijke bronnen in de prehistorie van belang is voor onze kennis van deze tijd.	1.1.2. Ik leg uit dat het ontbreken van schriftelijke bronnen in de prehistorie van belang is voor onze kennis van deze tijd.	
	1.2. Het ontstaan van landbouw en landbouwsamenlevingen	1.2. Het leven van boeren	1.2.1. Ik herken in voorbeelden veranderingen in de samenleving als gevolg van de agrarische revolutie.	1.2.1. Ik herken in voorbeelden veranderingen in de samenleving als gevolg van de agrarische revolutie	1.2.1. Ik herken in voorbeelden veranderingen in de samenleving als gevolg van de agrarische revolutie	1.2.1. Ik beschrijf veranderingen die het gevolg waren van de agrarische revolutie.	1.2.1. Ik leg uit wat er in de samenleving veranderde als gevolg van de agrarische revolutie.	1.2.1. Ik leg politieke, economische en sociale veranderingen in de samenleving uit die het gevolg waren van de agrarische revolutie.
		1.2. het denken over het leven na de dood	1.2.2 Ik beschrijf aan de hand van de graven van hunebedbouwers hoe zij dachten over het leven na de dood.	1.2.2 Ik beschrijf aan de hand van de graven van hunebedbouwers hoe zij dachten over het leven na de dood.	1.2.2 Ik beschrijf aan de hand van de graven van hunebedbouwers hoe zij dachten over het leven na de dood.	1.2.2 Ik beschrijf aan de hand van grafmonumenten hoe mensen in vroege landbouwsamenlevingen dachten over het leven na de dood.	1.2.2 Ik beschrijf hoe mensen in vroege landbouwsamenlevingen dachten over het leven na de dood.	1.2.2 Ik beschrijf hoe mensen in vroege landbouwsamenlevingen dachten over het leven na de dood.
	1.3. Het ontstaan van de eerste stedelijke gemeenschappen.	1.3. Het leven in steden					1.3.1. Ik beschrijf politieke, economische en sociale veranderingen die het gevolg waren van het ontstaan van stedelijke gemeenschappen.	1.3.1. Ik leg politieke, economische en sociale veranderingen uit die het gevolg waren van het ontstaan van stedelijke gemeenschappen.
	2. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van Grieken en Romeinen (3000 v.Chr - 500 n.Chr.) en ik geef er betekenis aan.	2.1. Burgerschap en wetenschappelijk denken in de Griekse stadstaat.	2.1. Van een mythologische naar een rationeel wetenschappelijke verklaring van de wereld				2.1.1. Ik leg het verschil uit tussen een mythologische en een rationeel-wetenschappelijke verklaring van verschijnselen in de wereld.	2.1.1. Ik leg het verschil uit tussen een mythologische en een rationeel-wetenschappelijke verklaring van verschijnselen in de wereld.
2.1. Kenmerken van een democratie				2.1.1. Ik noem enkele kenmerken van de democratie in het oude Athene en een verschil met de huidige vorm van democratie in Nederland.	2.1.1. Ik noem enkele kenmerken van de democratie in het oude Athene en een verschil met de huidige vorm van democratie in Nederland.	2.1.1. Ik noem verschillen en overeenkomsten tussen de Atheense democratie en de huidige vorm van democratie in Nederland.	2.1.1. Ik vergelijk de Atheense democratie met de huidige vorm van democratie in Nederland.	
2.2. De verspreiding van de Grieks-Romeinse cultuur en de confrontatie met de Germaanse cultuur.		2.2. Grieks-Romeinse cultuur		2.2.1. Ik herken in gegeven afbeeldingen kenmerken van de Griekse en Romeinse bouwkunst en beeldhouwkunst.	2.2.1. Ik herken in gegeven en zelf gevonden afbeeldingen kenmerken van de Griekse en Romeinse bouwkunst en beeldhouwkunst.	2.2.1. Ik beschrijf kenmerken van de Griekse en Romeinse bouwkunst en beeldhouwkunst.	2.2.1. Ik beschrijf kenmerken van de Griekse en Romeinse bouwkunst en beeldhouwkunst.	
		2.2. Grieks-Romeinse en Germaanse cultuur	2.2.2. Ik kan voorbeelden van de invloed van de Grieks- Romeinse op de Germaanse cultuur herkennen.	2.2.2. Ik kan voorbeelden van de invloed van de Grieks- Romeinse op de Germaanse cultuur herkennen	2.2.2. Ik kan voorbeelden van de wederzijdse beïnvloeding van de Grieks- Romeinse en de Germaanse cultuur herkennen.	2.2.2. Ik kan voorbeelden geven van de uitwisseling van de Grieks- Romeinse en de Germaanse cultuur	2.2.2. Ik kan voorbeelden geven van de uitwisseling van de Grieks- Romeinse en de Germaanse cultuur	
2.3. Het christendom in het Romeinse Rijk: van verboden tot enig toegestane godsdienst.		2.3. Het christendom in het romeinse Rijk					2.3.1. Ik beschrijf hoe het christendom ontstond.	2.3.1. Ik beschrijf hoe het christendom ontstond.
		2.3. De leer van het christendom	2.3.2. Ik geef aan wanneer het christendom is ontstaan.	2.3.2. Ik geef aan wanneer het christendom is ontstaan.	2.3.2. Ik noem enkele kenmerken van het christendom.	2.3.2. Ik noem kenmerken van het christendom in hoofdlijnen beschrijven .	2.3.2. Ik beschrijf het gedachtegoed van het christendom op hoofdlijnen.	2.3.2. Ik beschrijf het gedachtegoed van het christendom op hoofdlijnen.

Leerdoelenkaart 10-14 - Geschiedenis – Inhouden

Kernen	Subkernen	Inhoud	Primair onderwijs 7-8	Tussendoel BB	Tussendoel KGT	Tussendoel havo	Tussendoel vwo
		2.3. De verspreiding van het christendom in het Romeinse Rijk		2.3.3. Ik beschrijf hoe het christendom de enig toegestane godsdienst werd in het Romeinse Rijk.	2.3.3. Ik beschrijf hoe het christendom de enig toegestane godsdienst werd in het Romeinse Rijk.	2.3.3. Ik leg uit hoe het christendom zich in het Romeinse Rijk verspreidde.	2.3.3. Ik leg uit hoe het christendom zich in het Romeinse Rijk verspreidde.
3. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van monniken en ridders (500 - 1000) en ik geef er betekenis aan.	3.1. De verspreiding van het christendom in Europa.	3.1. De verspreiding van het christendom in Europa	3.1.1 Ik kan aan de hand van een voorbeeld (bijvoorbeeld Bonifatius) beschrijven hoe het christendom zich in Europa in de vroege middeleeuwen verspreidde.	3.1.1 Ik kan aan de hand van een voorbeeld beschrijven hoe het christendom zich in Europa in de vroege middeleeuwen verspreidde.	3.1.1. Ik beschrijf hoe het christendom zich in de vroege middeleeuwen Europa verspreidde.	3.1.1. Ik beschrijf hoe het christendom zich in de vroege middeleeuwen Europa verspreidde.	3.1.1. Ik leg uit hoe het christendom zich in Europa in de vroege middeleeuwen verspreidde.
	3.2. Ontstaan en verspreiding van de islam.	3.2. Het ontstaan van de islam			3.1.2. Ik beschrijf hoe de islam ontstond.	3.1.2. Ik beschrijf hoe de islam ontstond.	3.1.2. Ik beschrijf hoe de islam ontstond.
		3.2. De leer van de islam		3.2.1. Ik kan enkele voorbeelden noemen van de leer van de islam.	3.2.1. Ik kan de leer van de islam in hoofdlijnen beschrijven.	3.2.1. Ik kan de leer van de islam in hoofdlijnen beschrijven.	3.2.1. Ik kan de leer van de islam in hoofdlijnen beschrijven.
		3.2. Ontstaan en verspreiding van de islam.	3.2. De verspreiding van de islam	3.2.2. Ik beschrijf hoe de islam zich in de vroege middeleeuwen verspreidde over het Midden-Oosten en Noord-Afrika.	3.2.2. Ik beschrijf hoe de islam zich in de vroege middeleeuwen verspreidde over het Midden-Oosten en Noord-Afrika	3.2.2. Ik beschrijf hoe de islam zich in de vroege middeleeuwen verspreidde over het Midden-Oosten en Noord-Afrika	3.2.2. Ik beschrijf hoe de islam zich in de vroege middeleeuwen verspreidde over het Midden-Oosten en Noord-Afrika
3. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van monniken en ridders (500 - 1000) en ik geef er betekenis aan.	3.3. Hofstelsel en horigheid.	3.3. Hofstelsel en horigheid	3.3.1. Ik beschrijf de relatie tussen een horige en een edelman in de agrarische samenleving van de vroege middeleeuwen.	3.3.1. Ik beschrijf de relatie tussen een horige en een edelman in de agrarische samenleving van de vroege middeleeuwen.	3.3.1. Ik beschrijf hofstelsel en horigheid in de agrarische samenleving van de vroege middeleeuwen beschrijven.	3.3.1. Ik beschrijf de relatie tussen boeren en adel in de agrarische samenleving van de vroege middeleeuwen aan de hand van het hofstelsel en het verschijnsel horigheid.	3.3.1. Ik beschrijf de relatie tussen boeren en adel in de agrarische samenleving van de vroege middeleeuwen aan de hand van het hofstelsel en het verschijnsel horigheid.
	3.4. De verhouding tussen heer en vazal.	3.4. Het feodale stelsel				3.4.1. Ik beschrijf het feodale stelsel.	3.4.1. Ik leg voor- en nadelen uit van het feodale stelsel.
4. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van steden en staten (1000 - 1500) en ik geef er betekenis aan.	4.1. De strijd tussen kerk en staat.	4.1. De strijd tussen kerk en staat				4.1.1. Ik beschrijf de strijd om de macht tussen kerk en staat.	4.1.1. Ik beschrijf de strijd om de macht tussen kerk en staat en leg de investuurstrijd uit.
	4.2. Opkomst van handel en ontstaan van steden.	4.2. De opkomst van handel en het ontstaan van steden	4.2.1. Ik beschrijf in een voorbeeld (bijvoorbeeld Brugge) de opkomst van handel en het ontstaan van steden.	4.2.1. Ik beschrijf in een voorbeeld (bijvoorbeeld Brugge) de opkomst van handel en het ontstaan van steden.	4.2.1. Ik beschrijf aan de hand van een voorbeeld de opkomst van handel en het ontstaan van steden.	4.2.1. Ik beschrijf de opkomst van handel en het ontstaan van steden.	4.2.1. Ik beschrijf de opkomst van handel en het ontstaan van steden.
	4.3. Opkomst van de stedelijke burgerij en toenemende zelfstandigheid van steden.	4.3. De relatie stad-adel	4.3.1. Ik beschrijf hoe de bevolking van een laatmiddeleeuwse stad eruit zag.	4.3.1. Ik beschrijf hoe de bevolking van een laatmiddeleeuwse stad eruit zag.	4.3.1. Ik beschrijf hoe de bevolking van een laatmiddeleeuwse stad eruit zag.	4.3.1. Ik beschrijf de economische en politieke relaties van de bevolking van een laatmiddeleeuwse stad.	4.3.1. Ik beschrijf de economische en politieke relaties van de bevolking van een laatmiddeleeuwse stad.
		4.3. De relatie stad-adel				4.3.2 Ik beschrijf de relatie tussen en steden en adel in de late middeleeuwen.	4.3.2. Ik leg uit waarom de steden zelfstandiger werden t.o.v. de adel in de late middeleeuwen.
4.4. Het begin van staatsvorming en centralisatie	4.4. Het ontstaan van staten en de centralisatiepolitiek		4.4.1. Ik beschrijf het ontstaan van de Nederlanden vanuit Bourgondië.	4.4.1. Ik beschrijf het ontstaan van staten aan de hand van een voorbeeld (bijvoorbeeld Nederland).	4.4.1. Ik beschrijf het ontstaan van staten en de politiek van centralisatie aan de hand van een voorbeeld.	4.4.1. Ik beschrijf het ontstaan van staten en de politiek van centralisatie.	
5. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van ontdekkers en hervormers (1500 -1600) en ik geef er betekenis aan.	5.1. Veranderend mens- en wereldbeeld in de Renaissance.	5.1. Renaissance				5.1.1. Ik beschrijf (in voorbeelden) hoe het mens- en wereldbeeld in de Renaissance veranderde.	5.1.1. Ik leg uit hoe het mens- en wereldbeeld in de Renaissance veranderde.

Leerdoelenkaart 10-14 - Geschiedenis – Inhouden

Kernen	Subkernen	Inhoud	Primair onderwijs 7-8	Tussendoel BB	Tussendoel KGT	Tussendoel havo	Tussendoel vwo
	5.2. Het begin van de overzeese Europese expansie.	5.2. Ontdekkingsreizen		5.2.1. Ik kan motieven voor de ontdekkingsreizen in bronnen herkennen.	5.2.1. Ik beschrijf motieven voor de ontdekkingsreizen.	5.2.1. Ik noem motieven voor de ontdekkingsreizen.	5.2.1. Ik leg uit waarom mensen op ontdekkingsreis gingen.
			5.2.2. Ik beschrijf enkele reizen van ontdekkingsreizigers uit de eerste fase van de Europese expansie.	5.2.2. Ik beschrijf enkele reizen van ontdekkingsreizigers uit de eerste fase van de Europese expansie.	5.2.2. Ik beschrijf enkele reizen van ontdekkingsreizigers uit de eerste fase van de Europese expansie.	5.2.2. Ik beschrijf opbrengsten van reizen van ontdekkingsreizigers uit de eerste fase van de Europese expansie en beschrijf nadelen ervan voor de bevolking van de oorspronkelijke gebieden.	5.2.2. Ik beschrijf opbrengsten van reizen van ontdekkingsreizigers uit de eerste fase van de Europese expansie en beschrijf nadelen ervan voor de bevolking van de oorspronkelijke gebieden.
	5.3. De Reformatie en de splitsing in de christelijke kerk.	5.3. De reformatie	5.3.1 Ik herken in een voorbeeld denkbeelden van de Reformatie herkennen.	5.3.1 Ik herken in een voorbeeld denkbeelden van de Reformatie herkennen.	5.3.1 Ik herken in een voorbeeld denkbeelden van de Reformatie herkennen.	5.3.1. ik leg uit welke bezwaren hervormers als Luther hadden tegen de praktijk/leer van de katholieke kerk.	5.3.1. ik leg uit welke bezwaren hervormers als Luther hadden tegen de praktijk/leer van de katholieke kerk.
		5.3. De gevolgen van de reformatie	5.3.2. Ik benoem dat er, als gevolg van de reformatie, twee grote stromingen kwamen binnen de christelijke kerk.	5.3.2. Ik benoem dat er, als gevolg van de reformatie, twee grote stromingen kwamen binnen de christelijke kerk.	5.3.2. Ik beschrijf gevolgen van de splitsing van de christelijke kerk.	5.3.2. Ik beschrijf gevolgen van de splitsing van de christelijke kerk.	5.3.2. Ik beschrijf gevolgen van de splitsing van de christelijke kerk uit.
5.4. De Opstand en het ontstaan van een onafhankelijke Nederlandse staat.	5.4. De Opstand	5.4.1. Ik beschrijf in hoofdlijnen hoe er door de opstand van de Nederlanden tegen Spanje een onafhankelijke Nederlandse staat ontstond.	5.4.1. Ik beschrijf in hoofdlijnen hoe er door de opstand van de Nederlanden tegen Spanje een onafhankelijke Nederlandse staat ontstond.	5.4.1. Ik beschrijf in hoofdlijnen hoe de Opstand in een onafhankelijke Nederlandse staat resulteerde.	5.4.1. Ik leg uit wat de oorzaken waren van de opstand van de Nederlanden tegen Spanje.	5.4.1. Ik leg uit wat de oorzaken waren van de opstand van de Nederlanden tegen Spanje.	
					5.4.2. Ik beschrijf in hoofdlijnen hoe de Opstand in een onafhankelijke Nederlandse staat resulteerde.	5.4.2. Ik beschrijf in hoofdlijnen hoe de Opstand in een onafhankelijke Nederlandse staat resulteerde.	
6. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van regenten en vorsten (1600 - 1700) en ik geef er betekenis aan.	6.1. Ontstaan van handelskapitalisme en begin van een wereldeconomie.	6.1. Het ontstaan van het handelskapitalisme	6.1.1. Ik beschrijf voor- en nadelen van het optreden van de VOC voor Nederlanders en de inheemse bevolking.	6.1.1. Ik beschrijf voor- en nadelen van het optreden van de VOC voor Nederlanders en de inheemse bevolking.	6.1.1. Ik beschrijf voor- en nadelen van het optreden van de VOC voor Nederlanders en de inheemse bevolking.	6.1.1. Ik leg een relatie tussen overzeese expansie, het ontstaan van handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie.	6.1.1. Ik leg een relatie tussen overzeese expansie, het ontstaan van handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie.
	6.2. Burgerlijk bestuur en stedelijke cultuur in Nederland.	6.2. Staatsinrichting van de Republiek		6.2.1. Ik beschrijf waarin de Nederlandse staatsinrichting in de zeventiende eeuw zich onderscheidde van die in andere landen.	6.2.1. Ik beschrijf waarin de Nederlandse staatsinrichting in de zeventiende eeuw zich onderscheidde van die in andere landen.	6.2.1. Ik leg uit waarin de Nederlandse staatsinrichting zich in de zeventiende eeuw onderscheidde van die in andere landen.	6.2.1. Ik leg uit waarin de Nederlandse staatsinrichting zich in de zeventiende eeuw onderscheidde van die in andere landen.
		6.2. Culturele bloei in de Republiek	6.2.2. Ik beschrijf met voorbeelden de economische en culturele bloei in de Nederlanden in de 17e eeuw.	6.2.2. Ik beschrijf het bestuur in de Nederlandse steden in de zeventiende eeuw en geef voorbeelden van de economische en culturele bloei van de steden.	6.2.2. Ik beschrijf het bestuur in de Nederlandse steden en geef voorbeelden van de economische en culturele bloei van de steden.	6.2.2. Ik leg een relatie tussen de economische bloei, het bestuur in de steden en de culturele bloei in de steden in de Nederlanden in de zeventiende eeuw.	6.2.2. Ik leg een relatie tussen de economische bloei, het bestuur in de steden en de culturele bloei in de steden in de Nederlanden in de zeventiende eeuw.
6. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van regenten en vorsten (1600 - 1700) en ik geef er betekenis aan.	6.3. Het streven van vorsten naar absolute macht.	6.3. Absolutisme		6.3.1. Ik herken kenmerken van het absolutisme in een voorbeeld.	6.3.1. Ik beschrijf kenmerken van het absolutisme.	6.3.1. Ik beschrijf kenmerken van (het streven van vorsten naar) absolute macht.	6.3.1. Ik beschrijf kenmerken van (het streven van vorsten naar) absolute macht.
	6.4. De wetenschappelijke revolutie.	6.4. De wetenschappelijke revolutie				6.4.1. Ik geef voorbeelden van het nieuwe (revolutionaire) wetenschappelijke denken.	6.4.1. Ik illustreer kenmerken van het nieuwe (revolutionaire) wetenschappelijke denken met voorbeelden.

Leerdoelenkaart 10-14 - Geschiedenis – Inhouden

Kernen	Subkernen	Inhoud	Primair onderwijs 7-8	Tussendoel BB	Tussendoel KGT	Tussendoel havo	Tussendoel vwo	
7. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van prieken en revoluties (1700 - 1800) en ik geef er betekenis aan.	7.1. Het denken over staat en maatschappij in de Verlichting.	7.1. De Verlichting				7.1.1. Ik beschrijf denkbeelden van de Verlichting op het gebied van politiek, godsdienst en sociale verhoudingen in voorbeelden.	7.1.1. Ik leg denkbeelden van de Verlichting op het gebied van politiek, godsdienst en sociale verhoudingen uit.	
	7.2. Slavenarbeid op plantages en de opkomst van het abolitionisme.	7.2. Slavernij	7.2.1. Ik beschrijf de driehoekshandel en het leven van slaven op plantages.	7.2.1. Ik beschrijf de driehoekshandel en het leven van slaven op plantages.	7.2.1. Ik leg de driehoekshandel uit en beschrijf het leven van slaven op plantages.	7.2.1. Ik geef een verklaring voor het ontstaan van de slavenhandel op Amerika, leg de driehoekshandel uit en beschrijf het leven van slaven op plantages.	7.2.1. Ik geef een verklaring voor het ontstaan van de slavenhandel op Amerika, leg de driehoekshandel uit en beschrijf het leven van slaven op plantages.	
	7.3. Slavenarbeid op plantages en de opkomst van het abolitionisme.	7.3. Abolitionisme		7.3.2. Ik herken motieven tegen slavernij en slavenhandel in voorbeelden.	7.3.2. Ik beschrijf motieven voor afschaffing van slavernij en slavenhandel.	7.3.2. Ik leg een relatie tussen het abolitionisme en het verlichtingsdenken	7.3.2. Ik leg een relatie tussen het abolitionisme en het verlichtingsdenken	
	7.4. Het streven naar grondrechten en naar politieke invloed van de burgerij in de Franse en Bataafse revolutie.	7.4. Grondrechten en politieke invloed		7.4.1. Ik geef voorbeelden van grondrechten en toenemende politieke invloed van de burgerij in de Franse Revolutie.	7.4.1. Ik kan voorbeelden van grondrechten en toenemende politieke invloed van de burgerij in de Franse en Bataafse revolutie.	7.4.1. Ik leg een relatie tussen het Verlichtingsdenken en het streven naar grondrechten en politieke invloed van de burgerij in de Franse en Bataafse revolutie	7.4.1. Ik leg een relatie tussen het Verlichtingsdenken en het streven naar grondrechten en politieke invloed van de burgerij in de Franse en Bataafse revolutie	
8. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van burgers en stoommachines (1800 -1900) en ik geef er betekenis aan.	8.1. De industriële revolutie en de opkomst van emancipatiebewegingen.	8.1. De Industriële revolutie	8.1.1. Ik benoem de belangrijkste kenmerken van de industriële revolutie.	8.1.1. Ik benoem de belangrijkste kenmerken van de industriële revolutie.	8.1.1. Ik beschrijf de belangrijkste kenmerken van de industriële revolutie.	8.1.1. Ik beschrijf de belangrijkste kenmerken van de industriële revolutie.	8.1.1. Ik beschrijf de belangrijkste kenmerken van de industriële revolutie.	
		8.1. De gevolgen van de Industriële Revolutie	8.1.2. Ik geef voorbeelden van de gevolgen van de industriële revolutie voor de werk- en leefomstandigheden van de arbeiders.	8.1.2. Ik geef voorbeelden van de gevolgen van de industriële revolutie voor de werk- en leefomstandigheden van de arbeiders.	8.1.2. Ik beschrijf voorbeelden van de gevolgen van de industriële revolutie voor de werk- en leefomstandigheden van de arbeiders.	8.1.2. Ik beschrijf de gevolgen van de industriële revolutie voor de werk- en leefomstandigheden van de arbeiders.	8.1.2. Ik beschrijf de gevolgen van de industriële revolutie voor de werk- en leefomstandigheden van de arbeiders.	
		8.1. Industriële Revolutie en emancipatie		8.1.3. Ik geef een voorbeeld van de relatie tussen de industriële revolutie en de emancipatiebewegingen in de negentiende eeuw.	8.1.3. Ik leg een relatie tussen de industriële revolutie en de emancipatiebewegingen van de negentiende eeuw.	8.1.3. Ik leg een relatie tussen de industriële revolutie en de emancipatiebewegingen van de negentiende eeuw.	8.1.3. Ik leg een relatie tussen de industriële revolutie en de emancipatiebewegingen van de negentiende eeuw.	
	8.2. Ontstaan van een parlementair stelsel en de toename van volksinvloed.	8.2. Het ontstaan van het parlementaire stelsel			8.2.1. Ik beschrijf wat een parlementair stelsel is.	8.2.1. Ik leg uit wat een parlementair stelsel is.	8.2.1. Ik leg uit wat een parlementair stelsel is.	8.2.1. Ik leg uit wat een parlementair stelsel is.
							8.2.2. Ik leg een relatie tussen het Verlichtingsdenken en de toename van de invloed van het volk.	8.2.2. Ik leg een relatie tussen het Verlichtingsdenken en de toename van de invloed van het volk.
				8.2.3 Ik beschrijf aan de hand van voorbeelden hoe mensen steeds meer politieke invloed kregen op het eind van de negentiende en in het begin van de twintigste eeuw.	8.2.3 Ik beschrijf aan de hand van voorbeelden hoe mensen steeds meer politieke invloed kregen op het eind van de negentiende en in het begin van de twintigste eeuw.	8.2.3 Ik leg uit hoe mensen steeds meer politieke invloed kregen op het eind van de negentiende en in het begin van de twintigste eeuw.	8.2.3 Ik leg een relatie tussen de toename van de invloed van het volk (en een parlementair stelsel) en de gevolgen van de industriële revolutie.	8.2.3 Ik leg een relatie tussen de toename van de invloed van het volk (en een parlementair stelsel) en de gevolgen van de industriële revolutie.
				8.2.4 Ik omschrijf de volgende begrippen: parlement, volksvertegenwoordiging, Eerste en Tweede Kamer, kabinet, regering, Europees parlement en Europese Commissie.	8.2.4 Ik omschrijf de volgende begrippen: parlement, volksvertegenwoordiging, Eerste en Tweede Kamer, kabinet, regering, Europees parlement en Europese Commissie.	8.2.4 Ik omschrijf de volgende begrippen: parlement, volksvertegenwoordiging, Eerste en Tweede Kamer, kabinet, regering, Europees parlement en Europese Commissie.	8.2.4 Ik omschrijf de volgende begrippen: parlement, volksvertegenwoordiging, Eerste en Tweede Kamer, kabinet, regering, Europees parlement en Europese Commissie.	8.2.4 Ik omschrijf de volgende begrippen: parlement, volksvertegenwoordiging, Eerste en Tweede Kamer, kabinet, regering, Europees parlement en Europese Commissie.

Leerdoelenkaart 10-14 - Geschiedenis – Inhouden

Kernen	Subkernen	Inhoud	Primair onderwijs 7-8	Tussendoel BB	Tussendoel KGT	Tussendoel havo	Tussendoel vwo
	8.3. De politiek-maatschappelijke stromingen nationalisme, liberalisme en socialisme.	8.3. Politiek-maatschappelijke stromingen				8.3.1. Ik beschrijf kenmerken van liberalisme, socialisme en nationalisme.	8.3.1. Ik beschrijf kenmerken van liberalisme, socialisme en nationalisme.
	8.4. De politiek-maatschappelijke stromingen nationalisme, liberalisme en socialisme.	8.4. Politiek-maatschappelijke stromingen	8.4.1. Ik leg met een voorbeeld uit waarom vakbonden belangrijk zijn voor de positie van, vooral, arbeiders.	8.4.1. Ik leg met voorbeelden uit waarom vakbonden en politieke partijen belangrijk zijn voor de positie van, vooral, arbeiders.	8.4.1. Ik leg met voorbeelden uit waarom vakbonden en politieke partijen belangrijk zijn voor de positie van, vooral, arbeiders.	8.4.1. Ik leg een relatie tussen de politiek- maatschappelijke stromingen, confessionalisme, liberalisme, socialisme en de (gevolgen van) de industriële revolutie.	8.4.1. Ik leg een relatie tussen de politiek- maatschappelijke stromingen, confessionalisme, liberalisme, socialisme en de (gevolgen van) de industriële revolutie.
	8.5. Het moderne imperialisme.	8.5. Modern imperialisme		8.5.1. Ik leg uit dat grondstoffen en afzetmarkten belangrijke aspecten waren van het modern imperialisme.	8.5.1. Ik leg uit dat grondstoffen en afzetmarkten belangrijke aspecten waren van het modern imperialisme.	8.5.1. Ik leg uit dat grondstoffen en afzetmarkten belangrijke aspecten waren van het modern imperialisme.	8.5.1. Ik leg uit dat grondstoffen en afzetmarkten belangrijke aspecten waren van het modern imperialisme.
	8.6. Het moderne imperialisme.					8.5.2. Ik maak met een voorbeeld duidelijk dat nationalisme een belangrijke rol speelde in het modern imperialisme.	8.5.2. Ik maak met een voorbeeld duidelijk dat nationalisme een belangrijke rol speelde in het modern imperialisme.
9. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van de wereldoorlogen (1900 -1950) en ik geef er betekenis aan.	9.1. Het totalitaire karakter van het communistisch politiek systeem.	9.1. Het communisme				9.1.1. Ik beschrijf de belangrijke kenmerken van het totalitarisme in de Sovjet-Unie.	9.1.1. Ik beschrijf de belangrijke kenmerken van het totalitarisme in de Sovjet-Unie.
	9.2. Het racistisch en totalitaire karakter van het nationaalsocialisme.	9.2. Het nationaalsocialisme		9.2.1. Ik beschrijf de belangrijke kenmerken van het totalitaire karakter van het nationaalsocialisme.	9.2.1. Ik beschrijf de belangrijke kenmerken van het totalitaire karakter van het nationaalsocialisme.	9.2.1. Ik beschrijf de belangrijke kenmerken van het totalitaire karakter van het nationaalsocialisme.	9.2.1. Ik beschrijf de belangrijke kenmerken van het totalitaire karakter van het nationaalsocialisme.
		9.2. Het nationaalsocialisme	9.2.2. Ik maak aan de hand van een voorbeeld het racistische karakter van het nationaalsocialisme duidelijk.	9.2.2. Ik maak aan de hand van een voorbeeld het racistische karakter van het nationaalsocialisme duidelijk.	9.2.2. Ik beschrijf het racistische karakter van het nationaalsocialisme.	9.2.2. Ik leg het racistische karakter van het nationaalsocialisme uit.	9.2.2. Ik leg het racistische karakter van het nationaalsocialisme uit.
	9.3. De economische wereldcrisis.	9.3. De crisis	9.3.1. Ik geef voorbeelden van de gevolgen van de economische crisis voor de inwoners van Nederland.	9.3.1. Ik geef voorbeelden van de economische en politieke gevolgen van de economische crisis voor de inwoners van Nederland..	9.3.1. Ik geef voorbeelden van de sociale, economische en politieke gevolgen van de economische crisis.	9.3.1. Ik beschrijf sociale, economische en politieke gevolgen van de economische crisis.	9.3.1. Ik leg sociale, economische en politieke gevolgen van de economische crisis uit..
	9.4. De Duitse bezetting en de Jodenvervolgung.	9.4 De Duitse bezetting	9.4.1. Ik beschrijf belangrijke gebeurtenissen in Nederland tijdens de bezetting door de Duitsers.	9.4.1. Ik beschrijf belangrijke gebeurtenissen tijdens de bezetting door de Duitsers.	9.4.1. Ik beschrijf belangrijke gebeurtenissen tijdens de bezetting door de Duitsers.	9.4.1. Ik beschrijf belangrijke gebeurtenissen tijdens de bezetting door de Duitsers.	9.4.1. Ik beschrijf belangrijke gebeurtenissen tijdens de bezetting door de Duitsers.
9.4 De Duitse bezetting		9.4.2. Ik geef enkele voorbeelden van collaboratie en verzet van de Nederlandse bevolking tijdens de Tweede Wereldoorlog.	9.4.2. Ik geef voorbeelden van collaboratie en verzet van de Nederlandse bevolking tijdens de Tweede Wereldoorlog..	9.4.2. Ik maak, aan de hand van voorbeelden, het verschil duidelijk tussen collaboratie en verzet van de Nederlandse bevolking tijdens de Tweede Wereldoorlog..	9.4.2. Ik leg het verschil tussen collaboratie, verzet en accommodatie van de Nederlandse bevolking tijdens de Tweede Wereldoorlog uit.	9.4.2. Ik leg het verschil tussen collaboratie, verzet en accommodatie van de Nederlandse bevolking tijdens de Tweede Wereldoorlog uit.	
9.5. De Jodenvervolgung		9.4.3. Ik beschrijf voorbeelden van de Jodenvervolgung uitmondend in de Endlösung.	9.4.3. Ik beschrijf voorbeelden van de Jodenvervolgung uitmondend in de Endlösung.	9.4.3. Ik beschrijf voorbeelden van de Jodenvervolgung uitmondend in de Endlösung.	9.4.3. Ik beschrijf de Jodenvervolgung uitmondend in de Endlösung.	9.4.3. Ik beschrijf de Jodenvervolgung uitmondend in de Endlösung.	

Leerdoelenkaart 10-14 - Geschiedenis – Inhouden

Kernen	Subkernen	Inhoud	Primair onderwijs 7-8	Tussendoel BB	Tussendoel KGT	Tussendoel havo	Tussendoel vwo
10. Ik plaats historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen plaats in de tijd van televisie en computer (vanaf 1950) en ik geef er betekenis aan.	10.1. Nationalistische bewegingen in de koloniën en het streven naar onafhankelijkheid.	10.1. Nationalisme in de koloniën		10.1.1. Ik beschrijf welke rol nationale bewegingen (bijvoorbeeld in Indonesië) speelden bij het verkrijgen van onafhankelijkheid.	10.1.1. Ik beschrijf welke rol nationale bewegingen (bijvoorbeeld in Indonesië) speelden bij het verkrijgen van onafhankelijkheid.	10.1.1. Ik beschrijf welke rol nationale bewegingen (bijvoorbeeld in Indonesië) speelden bij het verkrijgen van onafhankelijkheid.	10.1.1. Ik beschrijf welke rol nationale bewegingen (bijvoorbeeld in Indonesië) speelden bij het verkrijgen van onafhankelijkheid.
		10.1. Nationalisme in de koloniën			10.1.2. Ik beschrijf (bijvoorbeeld aan de hand van Indonesië) hoe de Tweede Wereldoorlog een rol heeft gespeeld bij het streven naar onafhankelijkheid in koloniën.	10.1.2. Ik leg aan de hand van een voorbeeld uit hoe de Tweede Wereldoorlog het streven naar onafhankelijkheid van koloniën heeft versneld.	10.1.2. Ik leg aan de hand van een voorbeeld uit hoe de Tweede Wereldoorlog het streven naar onafhankelijkheid van koloniën heeft versneld.
	10.2. De blokvorming tussen Oost en West en de Koude Oorlog.	10.2. De Koude Oorlog	10.2.1. Ik geef een voorbeeld van de spanningen tussen de Sovjetunie en de V.S. ten tijde van de Koude Oorlog (bijvoorbeeld de Berlijnse muur).	10.2.1. Ik geef voorbeelden van de spanningen tussen de Sovjetunie en de V.S. ten tijde van de Koude Oorlog.	10.2.1. Ik geef voorbeelden van de spanningen tussen de Sovjetunie en de V.S. ten tijde van de Koude Oorlog.	10.2.1. Ik beschrijf het tot stand komen van de blokvorming tussen Oost en West en leg het begrip containment-politiek uit aan de hand van enkele voorbeelden.	10.2.1. Ik beschrijf het proces van blokvorming tussen Oost en West.
	10.3. De Europese integratie.	10.3. De Europese integratie				10.3.1. Ik leg een relatie tussen Europese eenwording, de Tweede Wereldoorlog en de Koude Oorlog	10.3.1. Ik leg een relatie tussen Europese eenwording, de Tweede Wereldoorlog en de Koude Oorlog
	10.4. Sociaal-culturele veranderingen en toenemende pluriformiteit vanaf de jaren '60.	10.4. Sociaal-culturele veranderingen in de jaren zestig	10.4.1. Ik geef enkele voorbeelden van sociaal-culturele veranderingen sinds de jaren zestig in Nederland.	10.4.1. Ik geef enkele voorbeelden van sociaal-culturele veranderingen sinds de jaren zestig in Nederland.	10.4.1. Ik geef enkele voorbeelden van sociaal-culturele veranderingen sinds de jaren zestig in Nederland.	10.4.1. Ik beschrijf sociaal-culturele veranderingen vanaf de jaren zestig in Nederland.	10.4.1. Ik beschrijf sociaal-culturele veranderingen vanaf de jaren zestig in Nederland.
	10.5. Sociaal-culturele veranderingen en toenemende pluriformiteit vanaf de jaren '60.	10.5. Pluriformiteit vanaf de jaren zestig		10.5.2. Ik geef voorbeelden van het pluriforme karakter van de samenleving sinds de jaren '60 in Nederland.	10.5.2. Ik geef voorbeelden van het pluriforme karakter van de samenleving sinds de jaren '60 in Nederland.	10.5.2. Ik beschrijf de toenemende pluriformiteit vanaf de jaren '60 in Nederland.	10.5.2. Ik beschrijf de toenemende pluriformiteit vanaf de jaren '60 in Nederland.